

TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞI EL KİTABI

2021

Esaslı Bankacılık

#1 FAİZSİZ FİNANS ESASI

Katılım bankacılığı, faizsiz finansman modeli sunar. Paradan para kazanmayı değil, ticari faaliyetleri esas alır.

#2 TİCARET ESASI

Katılım bankacılığı, ekonomiyi kalkındıracak etik bir ticaret anlayışını benimser. Alım ve satımda netlik esasır.

#3 PAYLAŞMA ESASI

Katılım bankacılığı; ticaret, vekâlet, ortaklık ve kiralamalı yöntemleriyle kullandığı finansmandan oluşan kâr ve zarar, katılımcılarıyla adilce ve söz verdiği gibi paylaşır.

#4 MEMNUNİYET ESASI

Katılım bankacılığı, insan odaklı yaklaşımı gereği, müşterilerine üst düzey memnuniyet sağlamayı amaçlar. Hizmetlerini en iyi ve en kaliteli şekilde sunmak için azami çabayı gösterir.

#5 DENETİM ESASI

Katılım bankacılığı, standart denetimlerin yanı sıra Katılım Bankacılığı ilkelerine uygunluk denetimine de tabidir. Değerlerimizle örtüşmeyecek, sağlığa zararlı olabilecek hiçbir ürünü veya ticari faaliyeti finanse etmez.

#6 YARDIMLAŞMA ESASI

Katılım bankacılığı, elde ettiği kazancın bir kısmını sosyal sorumluluk projelerinde değerlendirerek sosyal dengenin sağlanmasına destek olur.

#7 TAM HİZMET ESASI

Katılım bankacılığı, müşterilerinin tüm ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak ürün ve hizmet çeşitliliğine sahiptir. Sektöre kazandırdığı özel ürünleri ve geleneksel bankacılığın katılım bankacılığı değerleriyle çelişmeyen tüm enstrüman ve imkânlarını bir arada sunar.

#8 SÖZLEŞME ESASI

Katılım bankacılığı, müşterileriyle başlangıçta sözleştiği her şeyin geçerliliğini sözleşme boyunca korur. Sözleşmeye sadakat esasır.

#9 TOPLUMSAL FAYDA ESASI

Katılım bankacılığı, toplumsal kalkınmaya destek olacak projelerin finansmanına öncelik verir. Ekonomik büyümeye ve toplumsal refaha katkı sağlar.

#10 ORTAKLIK ESASI

Katılım bankacılığı her müşterinin bir ortak olduğunun bilincindedir ve her zaman birlikte kazanmayı esas alır.

Katılım bankacılığı güçlü esaslar üzerinde yükseliyor, Türkiye katılımı güçleniyor.

Katılım bankacılığını anlayanlar, emeklerinin ve alın terlerinin karşılığı olan birikimlerini gönül rahatlığıyla ekonomiyeye kazandırıyor. Katılım bankacılığı büyüdükçe hem katılımcılar hem de Türkiye kazanıyor. Esaslarına bağlılıkla yükselen bu değeri tanıdıkça siz de yürekte katılacaksınız.

EmlakKatılım

KUYEYTTÜRK

Türkiye Finans

VAKIF KATILIM

Ziraat Katılım

Katılım Bankacılığı hakkında haberleri, gelişmeleri ve daha fazlasını bulmak için sosyal medya hesaplarımızı takip edebilirsiniz.

- tkbb.org.tr
- tkbbdanismakuruflu.org.tr
- tkbbegitim.org.tr
- katilimfinans.com.tr
- katilimendeksi.org

- [tkbborgtr](#) @
- [TürkiyeKatilimBankalariBirligi](#) f
- [TkbbOrgTr](#) t
- [turkiyekatilimbankalariBirligi](#) in
- [Türkiye Katilim Bankaları Birliği](#) y
- [katilimfinansdersgisi](#) f
- [KatilimFinans](#) t
- [katilimfinansdersgisi](#) @
- [Katilim Finans](#) in
- [KatilimFinans](#) t

İçindekiler

Sunuş	5
Türkiye Katılım Bankaları Birliği ve Katılım Bankaları	7
Vizyon-Misyon	8
Faizsiz Bankacılık İlke ve Prensipleri	9
Faizsiz Bankacılık Ürün ve Hizmetleri	11
TKBB Danışma Kurulu	16
Global Faizsiz Finans ve Bankacılık	18
Katılım Bankacılığı Sektörü	26
Sektör Finansal Performansı	32
Sıkça Sorulan Sorular	36
Faydalı Linkler	38
Kısaltmalar	39
İletişim	40

Sunuş

KATILIM BANKACILIĞININ POTANSİYELİNDEN YARARLANACAĞIZ

Katılım bankacılığı konusunun Türkiye'de bilinirliğinin arttığını görüyoruz ve çalışmalarımızla dünya çapında rekabet edecek bir sektör amaçlıyoruz

TKBB Genel Sekreteri **Osman Akyüz**

Katılım finans sistemi; reel hayata ve toplumsal gelişmeye daha faydalı, daha uygun bir sistemdir. Bu sistem, emeğin istismarını önleyen faiz yasağı, risk paylaşımı esası, karşılıksız borçlandırma yöntemi ve kalkınmayı hedefleyen araçlarla insanı merkeze alan bir toplumsal adalet anlayışıyla çalışır. Aynı zamanda belirsizliğe, spekülasyona kapalı olması ve reel sektörle birebir ilişkili özelliği nedeniyle krizleri önleme potansiyeline sahiptir.

Türkiye'de özellikle son yıllarda katılım bankaları sektöründe ciddi anlamda mesafe katedildi. Hükümetin girişimleri de bu gelişmeye ivme kazandırdı. Özellikle T.C. Cumhurbaşkanlığı ve T.C. Merkez Bankası bünyesinde katılım bankacılığı özelinde kurulan birimler ve yapılan çalışmaların sektörün geleceğinde olumlu etkisi olacaktır. 2018'de TKBB bünyesinde tesis ettiğimiz Merkezi Danışma Kurulu'yla standart geliştirme ve faizsiz bankacılık uygulamaları doğrultusundaki faaliyetleri çözümçü

ve profesyonel bir zeminde ilerletiyoruz. Katılım bankacılığı konusunun Türkiye'de bilinirliğinin arttığını görüyoruz ve çalışmalarımızla dünya çapında rekabet edecek bir sektör amaçlıyoruz. 2020 yılında güncelleme ihtiyacı duyduğumuz strateji belgemiz; ülkemizde katılım bankacılığının sağlıklı ve sürdürülebilir şekilde gelişimi için gerçekleştirilecek aksiyonları içeriyor. Bu çalışmayla, sektörü hızla geliştirmek ve finansal mimariyi inşa etmek hedefleniyor.

Hedeflerimizi gerçekleştirmeye giden yolda dünyadaki gelişmeleri de yakından takip ediyoruz. Küresel ölçekte kendimize uyarlayabileceğimiz; ürün, dijitalleşme, iletişim ve eğitim anlamında da kazanımlar elde etmeye çalışıyoruz. 2025 için toplam aktifte yüzde 15'lik bir pazar payı hedefimiz bulunuyor. Sektörümüzün potansiyelini biliyoruz. Bugüne kadar bu potansiyelin verimli şekilde kullanılması için çalıştık ve çalışmaya da devam edeceğiz.

**Katılım bankacılığı sektörünün nabzını tutan
Katılım Finans, 25 sayıdır okurlarıyla buluşuyor.**

katılım finans

KatılımFinans

katilimfinansdergisi

Katılım Finans

www.katilimfinans.com.tr

Türkiye Katılım Bankaları Birliği ve Katılım Bankaları

- Kamu kurumu niteliğinde, meslek kuruluşu olarak Bankalar Kanunu ile 2001 yılında faaliyete geçen Özel Finans Kurumları Birliği katılım bankalarının çatı kuruluşu olmuştur.
- Resmi Gazete'nin 1 Kasım 2005 tarihinde yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile özel finans kurumlarının "katılım bankaları" adını alması ile birlikte Birliğin unvanı Türkiye Katılım Bankaları Birliği olarak değiştirilmiştir.
- Türkiye'de faaliyet gösteren tüm katılım bankaları Birliğin üyesidir ve birliğin 6 üyesi bulunmaktadır.

- Albaraka Türk Katılım Bankası, 1984 senesinde kuruluşunu tamamlayarak 1985 yılının başından itibaren faaliyete geçmiştir.
- Ortadoğu'nun ileri gelen gruplarından Albaraka Bankacılık Grubu (ABG), İslam Kalkınma Bankası (IDB) ve Türk ekonomisine yarım yüzyıldan fazla hizmet veren yerli bir sanayi grubunun öncülüğünde kurulan Albaraka Türk'ün; 01.09.2020 itibarıyla yabancı ortak payı %62,12 (Albaraka Bankacılık Grubu %36,29; Dallah Al Baraka Holding %15,38; İslam Kalkınma Bankası %7,84; Diğer %2,60), yerli ortakların payı %1,86 ve halka açık payı %36,02'dir.

- 1989 yılında Özel Finans Kurumu statüsünde kurulan Kuveyt Türk Katılım Bankası, 1999 yılı Aralık ayından itibaren diğer Özel Finans Kurumları gibi 4389 sayılı Bankacılık Kanunu'na tâbi hale gelmiştir.
- Kuveyt Türk'ün sermayesinin %62,24'ü Kuveyt Finans Kurumu'na (Kuwait Finance House), %18,72'si Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne, %9'u Wafra Uluslararası Yatırım Şirketi'ne, %9'u İslam Kalkınma Bankası'na ve %1,04'ü diğer ortaklara aittir.

- Türkiye Finans; 1991 yılında %100 yerli sermayeli ilk özel finans kurumu olarak kurulan "Anadolu Finans" ile 1985 - 2001 yılları arasında "Faisal Finans Kurumu" adıyla katılım bankacılığı hizmeti sunan "Family Finans"ın 2005 yılında güçlerini birleştirmesiyle kurulmuştur.
- 2007 yılında Suudi Arabistan'ın ve Orta Doğu'nun en büyük sermayeli bankası National Commercial Bank (NCB), Türkiye Finans'ın %60 hissesini alarak Banka'nın hakim ortağı olmuştur.

- Ziraat Katılım Bankası, 2014 senesinde kuruluşunu tamamlayarak 2015 yılı itibarı ile faaliyete geçmiştir.
- Ziraat Katılım Bankası'nın ana hissedarı %99,9'u ile Ziraat Bankası A.Ş. (Sermayesinin tamamı Hazine Müsteşarlığına aittir) olup Türkiye Sigorta, Türkiye Hayat ve Emeklilik, Ziraat Teknoloji ve Ziraat Yatırım Menkul Değerler A.Ş. nin de payları bulunmaktadır.

- Vakıf Katılım; 25.06.2015 tarihinde bir anonim şirket olarak kurulmuş, 17.02.2016 tarihinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan faaliyet izni almıştır.
- Sermayesinin tamamı Vakıflar Genel Müdürlüğü, Bayezid Han-ı Sani (II.Bayezid) Vakfı, Mahmut Han-ı Evvel Bin Mustafa Han (I.Mahmut) Vakfı, Mahmut Han-ı Sani Bin Abdulhamit Han-Evvel (II.Mahmut) Vakfı ve Murat Paşa Bin Abdusselam (Murat Paşa) Vakfı'na aittir.

- 1926'da Emlak ve Eytam Bankası adıyla kurulan banka, sırasıyla Türkiye Emlak Kredi Bankası, Tek Bank ve son olarak Türkiye Emlak Bankası isimleriyle faaliyetlerine devam etmiştir.
- Türkiye Emlak Katılım Bankası adıyla 25 Şubat 2019'da yeniden açılmıştır. Türkiye Emlak Katılım Bankası'nın ana hissedarı %99,99 ortaklık payı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'dır.

Vizyon

Katılım bankacılığı sektörü pazar payının 2025 yılı itibarıyla %15'e ulaşması ve sektörün dünya standartlarında finansal ürün ve hizmet sunar hale gelmesi.

Misyon

Türkiye'de katılım bankacılığı sektörünün sağlıklı ve sürdürülebilir şekilde gelişmesi için;

- Ürün çeşitliliği ve gelişimi ile hizmet kalitesini arttırmak,
- Kurumsal iletişim, algı ve itibar yönetimi çalışmalarını geliştirmek,
- Gerekli eğitim, insan kaynağı ve sertifikasyon çalışmalarını arttırmak,
- Katılım bankacılığı prensiplerine uygun mevzuat, standart ve düzenlemeleri geliştirmek
- İstanbul'un önde gelen bir Finans Merkezi olmasına katkıda bulunmak.

FAİZSİZ BANKACILIK İLKE VE PRENSİPLERİ

1. Ticarete Dayalı Finansman İlkesi

Katılım bankacılığı, faizsiz bir finansman modeli sunar. Paradan para kazanmayı değil, ticari faaliyetler ve risk paylaşımı üzerinden kâr elde etmeyi ve dağıtmayı esas alır. Bu sayede ekonominin kalkınmasına da katkıda bulunur. Çünkü iktisadi bir teşebbüste ortaya çıkan kâr ticari faaliyetin performansına göre değişir, başarılı bir teşebbüs ve toplum için oluşturulan ilave bir katma değeri temsil eder.

2. Paylaşma İlkesi

Katılım bankacılığı; ortaklık, vekâlet, alım-satım ve kiralama gibi yöntemlerle kullandığı finansmandan oluşan kâr ve zararı katılımcılarıyla adilce ve söz verdiği şekilde paylaşır. Faizin yasak oluşu nedeniyle katılım bankalarına fon temin eden kişiler kredi veren taraf olmak yerine “yatırımcı” kimliğine sahip olur. Fon kullanan ve fon sağlayan taraflar ticaret ve üretim faaliyetleri neticesinde oluşacak kârı veya zararı paylaşmak için iş risklerini ortaklaşa üstlenirler.

3. Şeffaflık İlkesi

Katılım bankacılığı, standart denetimlerin yanı sıra katılım bankacılığı ilkelerine uygunluk denetimine de tabidir. Şeffaflık prensibinin gereği olarak faizsiz bankanın tüm faaliyetleri hakkında ortaklara bilgi sunulur. Hissedarlar veya fon sahipleri bankanın çalışmaları, kâr zarar paylaşımı yöntemleri, bilanço ve gelir tabloları gibi konular hakkında istedikleri bilgilere ulaşabilirler.

4. Değerlere Bağlılık İlkesi

Katılım bankacılığı, toplumsal değerlerimizle örtüşmeyecek hiçbir ürünü veya ticari faaliyeti finanse etmez. Bu kapsamda faiz, bahis, alkol vb. dini değerlerle bağdaşmayan teşebbüslere yönelik herhangi bir finansal destek sunmaz. Bunun aksine insani değerlere saygılı, çevre dostu ve infak

edici girişimleri önceler. Kurumsal olarak da çeşitli sosyal sorumluluk projelerine fiilen katkı sağlayarak temsil ettiği değerler için örneklik teşkil eder.

5. Tam Hizmet İlkesi

Katılım bankacılığı, oldukça geniş bir ürün ve hizmet çeşitliliğine sahiptir. Geniş ürün yelpaze-siyle müşterilerinin tüm ihtiyaç ve beklentilerini karşılamayı hedefler. Sektöre kazandırdığı özel ürünleri ve geleneksel bankacılığın katılım bankacılığı değerleriyle çelişmeyen tüm enstrüman ve imkânlarını bir arada sunar.

6. Finansal İşlemlerde Netlik İlkesi

Katılım bankacılığı, reel ticareti esas aldığından spekülatif girişimlere kapalıdır. Ticaretle netliği esas alır. Belirsizlik içerene ve bu nedenle sosyal ilişkileri zedeleyebilecek olan ticari faaliyetlere taraf olmaz. Sözleşme anında tüm hak ve yükümlülükleri detaylarıyla belirler ve sözleşmeye bağlılık gösterir. Tüm bu özellikleri sayesinde müşterilerine güven verir.

FAİZSİZ BANKACILIK ÜRÜN VE HİZMETLERİ

Katılma Hesabı

Kâr ve Zarara Katılma Hesapları, katılım bankalarına yatırılan fonların bu kurumlarca kullanılmasından doğacak kâr ve zarara katılma sonucunu veren, karşılığında hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödenmeyen ve ana paranın geri ödenmesi garanti edilmeyen fonların oluşturduğu hesaplardır. Katılma hesapları mudarebe (emek sermaye ortaklığı) esas alınarak açılan hesaplardır. Bu hesaplara para yatıran müşteriler, katılım bankası ile kâr zarar ortaklığı yapmış olurlar ve başlangıçta belirlenen kâr paylaşım oranına göre, elde edilen kârı paylaşırlar.

Özel Cari Hesap

Özel Cari Hesaplar, katılım bankalarınca sunulan bir hesap türüdür. İstenildiğinde kısmen veya tamamen geri çekilebilme özelliği taşıyan ve karşılığında hesap sahibine herhangi bir getiri ödenmeyen fonların oluşturduğu bu hesaplar, Türk parası veya döviz cinsinden olabildiği gibi, gerçek veya tüzel kişi adına da açılabilirler. Bu hesaplarda herhangi bir limit söz konusu değildir.

Mudarebe

Emek-sermaye ortaklığıdır. Bir tarafın sermaye,

diğer tarafın emek ortaya koyup işletmeyi üstlenmesiyle kurulan ve elde edilen kârı paylaşma esasına dayanan ortaklık türüdür. Katılım bankalarının kullandığı bir fon toplama ve fon kullandırma enstrümanıdır. Katılım bankalarının fon toplama enstrümanları arasında, mudarebe katılım hesapları en büyük paya sahiptir. Mudarebe işleminde fon fazlası olan taraf (müşteri) elindeki fon fazlasını belli bir vadede değerlendirmesi için fon toplayan katılım bankası mudarebe havuzlarına yatırmaktadır. Paylaşım oranı iki taraf arasında önceden anlaşmayla belirlenmektedir. Havuzlarda biriken bu fonlar farklı yatırımlara yönlendirilmekte ve bu yatırımlardan elde edilen kâr miktarları ilgili havuzlara aktarılarak banka paylaşım oranı doğrultusunda sermaye sahibine düşen kâr miktarı ödenmektedir. Ayrıca fon kullandırım tarafında da bir finansman enstrümanı olarak kullanılmaktadır.

Yatırım Vekâleti

Yatırım vekâleti işlemleri, vekâleti esas olarak yapılmaktadır. Bir kimsenin sermayesini, ücretli ya da ücretsiz olarak işletmek üzere gerçek veya tüzel bir kişiyi kendi adına yetkilendirmesiyle gerçekleşir. Bu işlemde sermaye sahibi olan tarafa müvekkil; sermayeyi değerlendirmesi için

yetki verilen tarafa vekil adı verilmektedir. Vekil bu fonu belirli projelerin finansmanında kullanarak, elde edilen kârı ve zararı sermaye sahibine aktarmaktadır. Katılım bankalarının hali hazırda likidite yönetiminde kullandıkları yatırım vekâletinde herhangi bir getiri garantisi bulunmayıp yapılan işlemlerde tahmini getiri üzerinden anlaşmaya varılmaktadır. Katılım bankalarında bir fon toplama yöntemi olarak kullanılmaktadır.

Karz

Tüketim ödücüdür. Para ya da misli bir malı bir fazlalık talep etmeden ödünç vermeye denir. Katılım bankacılığında özel cari hesaplarda, karz-ı hasen kredilerinde ve kredi kartında karz-ı hasen verilmesi işlemlerinde kullanılır.

Murabaha

Kâr beyanı ile satımdır. Günümüz katılım bankacılığı uygulamalarında müşterinin talimatı ve satın alma vaadi ile bir malın katılım bankası tarafından ilk satıcıdan, müşterisine verdiği vekâletle

genellikle peşin alınıp üzerine belirli bir kâr ilave edilerek müşteriye vadeli olarak satılması esasına dayanan işlem seti ya da bu işlem setindeki nihai satım akdidir. Buna finansal alım-satım da denmektedir. Katılım bankacılığının en önemli fon kullandırma yöntemlerinden biridir.

Müşareke

Sermaye ortaklığı veya kar-zarar ortaklığı olarak da bilinen müşareke, iki veya daha fazla şahsın belirli bir miktar sermaye koyarak, birlikte iş yapmak ve meydana gelecek kâr veya zararı paylaşmak üzere kurdukları ortaklıktır. Katılım bankacılığında bir fon kullandırma yöntemi olarak kullanılan müşareke, bazı proje finansmanlarında katılım bankasının söz konusu projeye ortak olması yoluyla gerçekleşmektedir. Ancak bankaların kuruluş ve uzmanlık alanı işletmecilik olmadığından işletmenin yönetiminde doğrudan rol almak yerine, yönetimi, proje alanında uzmanlığı olan diğer tarafa bırakırlar. Bu tür bir finansman yönteminde katılım bankası, projenin zarar etme riskini ya da proje ortaklarından kaynaklanacak

sorunları da üstlenmekte ancak bununla birlikte hem yüksek getiri sağlama imkânı elde etmiş hem de ülke ekonomisine ve istihdama doğrudan katkı sağlamış olmaktadır.

İcâre, Kiralama

Bir varlığın menfaatinin (kullanım ve yararlanma haklarının), belli bir süre için, kira bedelini ödemeyi üstlenen tarafa temlik edilmesini sağlayan sözleşme türüdür. Katılım bankacılığında icare; kiralama, alt kiralama, hizmet finansmanı, kasa kiralama ve kiraya dayalı bankacılık hizmetleri (para aktarma, tahsilat yapma, fatura ve vergi ödeme) gibi ürün ve hizmetlerde kullanılmaktadır.

Finansal Kiralama, Leasing

Tüketilmeden kullanılabilen bir varlığın menfaatinin finansman sağlama amacıyla belirli bir süre için müşteriye devredilmesi işlemidir. Bu işlemde üç taraf söz konusudur. Bunlar yatırımcı (müşteri), katılım bankası ve üreticidir. Yatırımcı ihtiyaç duyduğu malı seçer ve satın alınması için katılım bankasıyla finansal kiralama sözleşmesi imzalar. Katılım bankası da malı alıp yatırımcıya teslim eder. Yatırımcı başta anlaşılan vadelerde bankaya kira ödemesini yapar. Ödemeler tamamlandınca mal sembolik bir bedelle veya bedelsiz olarak yatırımcıya devredilir. Buna göre yatırımcının menfaatinden istifade ettiği varlığın mülkiyeti finansal kiralama sözleşmesinde akdedilen süre dâhilinde katılım bankasında bulunmaktadır.

Selem

Nakit ihtiyacı duyan bir firmanın ya da şahsın henüz üretmediği standart bir malı (hububat, bakliyat, çimento vs.) ileri bir vadede teslim etmek üzere peşin bedelle satmasına selem denilir. Katılım bankacılığı ürünleri arasında bulunan selem, hâlihazırda yaygın olarak kullanılmamakla birlikte özellikle tarım ürünlerinin finansmanında kullanılabilecek bir yöntemdir

İstisna

Eser sözleşmesi de denilen istisna, belli bir ücret karşılığında nitelikleri belirlenmiş bir eseri imal ettirmek üzere yapılan sözleşmeleri ifade eder. İstisna akdi yapım/imal gerektiren ürünleri konu alır. Bu sözleşmelerde yapılacak ürünün niteliklerinin, miktarının, işin ve bedelinin vadesinin belirlenmesi gerekir. Yarım kalmış kooperatiflerin tamamlanmasında, toplu konutların finansmanında, müteahhitlik işlerinde, araç, gemi, uçak gibi büyük yapı işlerinin finansmanında katılım bankaları istisna akdinden faydalanabilmektedir.

Sarf

Döviz ticaretini konu edinen işlemler, İslam hukukunda sarf akdi olarak değerlendirilir. Buna göre hakiki ya da itibari paraların birbirleriyle veya diğer paralarla mübadelesi belirli şartlara tabi olarak gerçekleştirilir. Katılım bankaları, döviz almak ya da satmak isteyen müşterilerine işlem peşin olmak kaydıyla döviz alım satımı yapmaktadır. Peşin olarak yapılan döviz mübadelesi işlemlerine spot döviz işlemi denilmekte ve bu işlemde bedellerin her ikisi de akdin yapıldığı sırada karşılıklı olarak teslim edilmektedir. Katılım bankalarında ayrıca kıymetli maden hesapları da oluşturulabilmektedir. Bu hesaplar aracılığıyla yatırımcılar kıymetli madenlere yatırım yapabilmekte; genellikle altın ve gümüşe yatırım imkânı sunulmaktadır. Teslimin hükmi bir şekilde gerçekleştiği kıymetli maden hesaplarında belli şartlar altında fiziki teslim de yapılabilmektedir. Bu hesaplar, özel cari hesap olabildiği gibi katılma hesabı da olabilmektedir.

Kefâlet

Kefâlet, bir borcun ifası hususunda, üçüncü bir tarafın asıl borçlunun sorumluluğuna katılarak alacaklıya karşı ifayı taahhüt etmesi anlamına gelmektedir. Katılım bankacılığında sunulan teminat mektupları, kabul, aval ve akreditifler gibi teminatların temelini oluşturur.

Teverruk

Nakit temin etmek amacıyla vadeli satın alınan bir emtianın üçüncü bir şahsa peşin ve genellikle daha düşük bir bedelle satılmasıdır. Kâr beyanı ile emtia satışı olarak da isimlendirilen bu işlemde; katılım bankaları müşterilerinin talebi üzerine organize piyasalardan peşin bedelle satın aldıkları platinyum, tahıl gibi ham maddeleri vadeli olarak müşterilerine satarlar. Müşteriler de katılım bankalarından taksitle satın aldıkları malları peşin bedelle yine organize piyasalar üzerinden (direkt ya da vekalet ile) başka alıcılara satarlar. Böylece müşteri, nakit ihtiyacını karşılamış ve vadeli olarak borçlanmış olur. Söz konusu işlem katılım bankasının nakit temin etmesi amacıyla yapılırsa “ters teverruk” olarak isimlendirilir.

Sukuk

Bir tür finansal sertifika, yatırım sertifikasıdır. Her türlü varlık ve/veya hakkın finansmanını sağlamak amacıyla ihraç edilen ve sahiplerinin bu varlık ve/veya haktan elde edilen gelirlerden payları oranında hak sahibi olmalarını sağlayan menkul kıymet türüdür. Arkasında yatan sözleşmeye göre sukuk; icare sukuk, mudarebe sukuk, müşareke sukuk, hibrit sukuk vb. türlere ayrılır. Yatırımcılarına sabit kira geliri sağlaması ve istendiğinde ikinci elde satılma imkânı vermesi sebebiyle, kira sertifikası (icâre sukuku) daha fazla tercih edilmektedir. Bu tür sukuklar ülkemizde ilk sukuk ihraçlarında da tercih edilmiş olduğu için Türkiye’de sukuk kelimesi “kira sertifikası” kelimesi ile özdeşleşmiş

olsa da esasen sukukun sadece icare ile yapılanını temsil etmektedir.

Katılım Sigortacılığı (Tekâfül)

Bir organizatör şirket yönetiminde katılımcıların bir yönüyle başış diğer yönüyle ortaklık sermayesi niteliği taşıyan primler ödeyerek, gerçekleşecek risklere karşı birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma yoluna gitmelerini sağlayan ve faizsiz yöntemlerle çalışan sigorta sistemi yani katılım sigortacılığıdır. Diğer bir deyişle, katılımcıların kendileri ile diğer katılımcıların tazminat ve/veya birikim ödemelerine ilişkin taleplerinin karşılanmasını temin etmek amacıyla oluşturulan risk fonuna katkıda buldukları, söz konusu fonun sigortacılık faaliyeti yapmasına izin verilmiş bir sigorta şirketi tarafından katılım finans ilkelerine uygun olarak yönetildiği ve ortak risk paylaşımı ile dayanışma esaslarına dayanan sigorta türü.

Yatırım fonu

Bireysel veya kurumsal yatırımcılardan katılma payı karşılığında toplanan paralar ya da menkul kıymetler ve değerli madenler gibi varlıklarla oluşturulan ve inançlı mülkiyet esasına göre hisse senedi, tahvil/bono, kira sertifikaları, özel sektör borçlanma araçları, repo-ters repo gibi sermaye piyasası araçları ile altın ve diğer kıymetli madenlerde yatırımcılar hesabına işletilen mal topluluğudur. Bu fon faizsiz finans ilkelerine uygun olarak oluşturulur ve işletilirse “katılım yatırım fonu” adını alır.

TKBB DANIŞMA KURULU

Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) Danışma Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) 22.02.2018 tarih ve 7736 sayılı kararına istinaden kurulmuştur ve 2018 yılının Mayıs ayında faaliyete başlamıştır. Danışma Kurulu beş yıllık süre için görevlendirilen yedi üyeden oluşmaktadır. Görev süresi biten üyelerin tekrar görevlendirilmesi mümkündür. Üyelerin dört tanesinin İslami bilimler alanında doktora derecesine sahip olması, bir tanesinin Din İşleri Yüksek Kurulu üyeleri arasından Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından önerilen aday/adaylar arasından olması, bir tanesinin işletme, iktisat, maliye, bankacılık, hukuk ve dengi dallarda lisans veya lisansüstü diplomaya ve katılım bankacılığı alanında en az yedi yıl yönetici deneyimine sahip olması ve bir tanesinin de hukuk diplomasına sahip olması şartı bulunmaktadır.

Danışma Kurulu, faaliyete başladığı 2018'den bu yana geçen kısa süre zarfında katılım bankacılığı sektörü için önem arzeden pek çok konuda karar almış ve birtakım standartlar hazırlamıştır. Halihazırda da sektörden gelen talepler muvacehesince kararlar almakta ve katılım bankalarının işleyişini belirli bir kural setine bağlayan standartlar geliştirmeye yönelik faaliyetlerine yoğun bir şekilde devam etmektedir. Bu doğrultuda, Danışma Kurulu, dünyadaki faizsiz finans sektöründeki tecrübeleri ve bu konuda yapılan ilmi

birikimi, karar ve standartları da dikkate almakla birlikte, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal şartlarını göz önünde bulundurarak ve bu coğrafyanın ilmi müktesebatından yararlanarak dünyadaki diğer danışma kurullarından farklı bir ekolü temsil ettiğini de söylemek mümkündür. Danışma Kurulu üyelerinin gerek yurtiçi gerekse yurt dışında geniş bir ilişki ağına sahiptir ve bu alandaki gelişmeleri güncel bir şekilde takip etmektedirler. Bazı üyelerinin IIFM gibi diğer standart belirleyen kurumlarda da üyelikleri bulunmaktadır.

Danışma Kurulunun Görevleri

Danışma Kurulu, gündemin yoğunluğuna bağlı olarak bazen ayda iki kez bazen de her hafta bir araya gelerek toplantılar düzenlemektedir. Toplantıların gündemini Danışma Kurulunun yapmakla yükümlü olduğu görevler dahilindeki konular oluşturmaktadır.

Danışma Kurulunun başlıca görevleri şu şekildedir:

- Katılım bankacılığı alanında uluslararası kuruluşlar tarafından yayınlanan standartları da takip etmek suretiyle katılım bankalarının uymaları gereken meslek ilke ve standartlarını belirlemek, Gerekli gördüğü durumlarda, katılım bankaları arasındaki uygulama farklılıklarını gidermek üzere genel nitelikli kararlar almak,
- Katılım bankalarının iş ve işlemlerinin Danışma Kurulunun hazırlamış olduğu meslek ilke ve standartları ile almış olduğu genel nitelikli kararlara uygunluğuna ilişkin değerlendirme yapmak, başvurulması halinde, kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu kurumu niteliğini haiz meslek kuruluşlarına ve diğer kuruluşlara faizsiz finans faaliyetleri kapsamında görüş bildirmek,
- Katılım bankacılığı meslek ilke ve standartlarının tanıtımı veya eğitimi amaçlı programlar düzenlemek, yayınlar yapmak ve bu amaçla düzenlenen programlara iştirak etmek.

GLOBAL FAİZSİZ FİNANS VE BANKACILIK

Faizsiz finans sektörü 2019 yılı performansı ile çift haneli büyümeye geri döndü.

ICD – REFINITIV Islamic Finance Development Report 2020 verilerine göre, global faizsiz finans sistemi varlıkları 2018'deki zayıf büyümenin ardından, %14'lük bir artışla 2019 yılı sonunda 2,88 trilyon ABD dolarına yükselmiştir. Bu sonuç, son birkaç yıldır büyük faizsiz finans pazarlarında artan belirsizlik ve düşük seyreden petrol fiyatlarına rağmen, global finansal krizden bu yana elde edilen en yüksek büyümeyi işaret etmektedir. Güçlü büyümeye en büyük katkısı, Suudi Arabistan, Malezya, İran, Katar, Bahreyn ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi geleneksel pazarlardaki sukuk ihracı yapmıştır. En hızlı büyüyen varlık grubu faizsiz fonlar olurken, Malezya, Endonezya, İran, Suudi Arabistan, Türkiye ve Lüksemburg faizsiz fon varlıklarındaki çift haneli büyümeleriyle dikkat çekmiştir. 2019 yılsonu verilerine göre faizsiz finans sisteminde, bankalar ve konvansiyonel bankacılık sistemi içindeki faizsiz pencerelerin de dahil olduğu 1.526 adet tam kapsamlı hizmet sunan faizsiz finansal kuruluş bulunmaktadır.

Toplam varlıklarda %66 paya sahip olan İran, Suudi Arabistan ve Malezya, en büyük pazarlar olmayı sürdürürken, varlıkları sırasıyla 698 milyar ABD doları, 629 milyar ABD doları ve 570 milyar ABD dolarına yükselmiştir. 2019 yılında en hızlı büyüyen pazarlar ise Fas, Tacikistan ve Nijerya olmuştur.

2020 yılında pandemi küresel ekonomiyi derinden etkilemiştir.

COVID-19 pandemisinin gölgesinde geçen bir yıl olan 2020'de küresel üretim ve ticaret döngüsü sekteye uğrarken, tüm ekonomiler derin yara almıştır. Hükümetler pandeminin etkilerini bertaraf etmek için geniş kapsamlı bir dizi önlem almışlardır. Bunlar arasında, mali açıkları artıran son derece büyük hükümet teşvik paketleri de yer alırken, merkez bankaları, mali pozisyonlarını güçlendirmek için borca yönelmiştir. Bu bağlamda, sukuk giderek daha popüler hale gelen bir enstrüman olarak öne çıkmıştır. Faizsiz finans kurumları

pandemi sürecinde, dijitalleşmeye hız vererek dijital hizmetlerinin kapsamını genişletirken, mali gücü olumsuz etkilenen kesimlere faizsiz sosyal finans araçları ile desteklerini artırmıştır. Faizsiz sosyal finans araçlarının finansal kapsayıcılığı ve ihtiyaçları karşılama rolüne bağlı olarak, etik değerler ve faizsiz finansın birlikte oluşturduğu etki hiç olmadığı kadar güçlü hissedilmeye başlanmıştır.

Faizsiz bankacılık, %69 ile faizsiz finans sisteminden en büyük payı almaktadır.

2019 yılı verilerine göre, %69 ile sistemden en fazla payı alan faizsiz bankacılıktaki büyüme %14 olurken varlık toplamı 1,99 trilyon ABD dolarına ulaşmıştır. 2019 yılında, faizsiz pencereler dahil olmak üzere 526 faizsiz hizmet sunan banka faaliyet göstermiştir. Faizsiz bankacılıkta güçlü büyüme, ana pazarlardan ziyade yeni pazarlarda göze çarpmaktadır. En hızlı gelişme, "katılım bankacılığı" ile 2017 yılında tanışan ve bu alanda yılda ortalama %120 gibi kaydadeğer bir hıza ulaşan Fas'ta izlenirken, gelişimi ivme kazanan diğer pazarlar arasında Türkiye ve Filipinler dikkat çekmektedir. Türkiye'de devlet tarafından gelişimi desteklenen "katılım bankacılığı", penetrasyonunu ve müşteri tabanını genişletmektedir.

Faizsiz bankacılıkla 1973'te tanışan ancak gelişimi tek bir banka ile sınırlı kalan Filipinler'de 2019'da kabul edilen yeni Faizsiz Bankacılık Yasası, ulusal ve yabancı bankaların faizsiz bankacılık pencereleri oluşturmasına izin vermekte ve gelişimin yolunu açmaktadır. Faizsiz bankacılığın son iki yıldaki gelişiminde rolünü artıran finansal teknoloji veya FinTech, pandemi sürecinde daha da önem kazanmıştır. Küresel kapanmalar banka müşterilerini sadece dijital kanallardan üzerinden işlem yapmaya mecbur bırakırken, dijital bankaları işlerini geliştirmeye, konvansiyonel bankaları da dijital hizmet kanallarını güçlendirmeye yönlendirmiştir.

Faizsiz bankacılıkta giderek varlıklarını pekiştiren ve rekabeti keskinleştiren sadece dijital hizmet veren bankalar, özellikle İngiltere gibi ana pazarlar dışındaki ülkelerde, geleneksel faizsiz bankalar için bir tehdit unsuru olmaya başlamıştır. İngiltere'de bu yeni bankalar, ülkede yaşayan 3 milyon Müslümana yaşam tarzı odaklı bankacılık deneyimi vadetmektedir. 2020'de İngiltere'de biri mobil olmak üzere iki faizsiz dijital banka hizmet vermeye başlamıştır. Malezya'da Helal robo-danışmanlık sunan Wahed Invest ve yeni kurulan altın ticareti platformu Minted, 2021'de faizsiz dijital banka kurmaya hazırlanmaktadır. İngiltere, Malezya ve Kenya merkezli dört dijital banka daha 2021'de faaliyete geçecektir. Şu anda sadece tek dijital bankanın bulunduğu Suudi Arabistan, dijital bankaların artma eğilimi karşısında, 2020'de faizsiz dijital banka kuruluş şartları ve lisans alma konusunda rehber yayınlamıştır. 2021 yılı Nisan ayı başında, National Commercial Bank'ın Samba Financial Group ile birleşmesinin gerçekleşmesiyle küresel faizsiz finans sisteminin aktif büyüklüğü en büyük banka grubu Saudi National Bank ortaya çıkmıştır.

Faizsiz sermaye piyasalarında Sürdürülebilir ve Sorumlu Yatırım (SYY) fonlarına ilgi sürmektedir.

Faizsiz fonlar (yatırım fonları, emeklilik fonları, sigorta fonları ve ETF'ler), 2018 yılının aksine son 10 yılın en yüksek performansını göstererek 2019 yılında %30'luk büyüme ile 140 milyar ABD dolarına yükselmiş ve toplam faizsiz varlıklar içindeki payı %5 olmuştur. KİK bölgesi başta olmak üzere bazı ülkelerde pazara yeni sunulan borsa yatırım fonları (ETF) ve özellikle Y kuşağına hitap eden, dijital medya aracılığıyla sunulan faizsiz çevre, sosyal ve yönetim (ÇSY) yatırım fonları; bunun yanı sıra fon sayısındaki güçlü artışla öne çıkan Endonezya gibi Güneydoğu Asya ülkelerinde, Y kuşağına yönelik birçok faizsiz fonun yer aldığı online pazaryerine benzer dijital uygulamalar sayesinde,

faizsiz fonlara talep giderek artmakta, bu yatırım araçlarının faizsiz finans sisteminin büyümesine katkısı da ivme kazanmaktadır. Yeşil tahviller gibi ÇSY ile ilgili yatırım varlıklarına da talep artmaktadır. Faizsiz ve ÇSY yatırımları arasındaki yüksek derecede tamamlayıcılık, faizsiz finans ürünlerini Müslüman olmayan yatırımcılar için daha da cazip kılmaktadır. Malezya, hem faizsiz fonlarda hem de ÇSY yatırımında lider konumdadır ve bu alanda çeşitli girişimlere sahne olmaktadır. Örneğin Malezya'da, 2019'da Public Bank'a bağlı Public Mutual'ın pazara sunduğu Kamu e-faizsiz Sürdürülebilir Milenyum Fonu (PeISMF), yatırımlarında özellikle sürdürülebilirliği gözeten ve uzun vadeli kazanç arayan Y kuşağı yatırımcılarını hedeflemektedir. Diğer bir örnek, Bank Islam Malaysia'nın bir kolu olan BIMB Investment Management Bhd (BIMB)'nin, Ekim 2019'da perakende yatırımcılar için lanse ettiği Global faizsiz-ÇSY Hisse fonudur. BIMB ayrıca Nisan 2020'de BEST Invest robo-danışmanlık uygulamasını başlatarak yatırımcıların portföylerini oluşturmalarına yardımcı olmak için bir dizi faizsiz ve sürdürülebilir vakıf fonu seçeneğini sunmuştur. Bu girişimlerin sayısı artarken kapsamları da genişlemektedir.

Önümüzdeki dönemde, yeşil ve sürdürülebilir sukuk ihracındaki artışa paralel daha fazla faizsiz-ÇSY fonu pazara sunulacaktır. Pandemi, işletmelerin içinde bulunduğu zorlukların üstesinden gelmek için sürdürülebilirlik odaklarını artırmasıyla varlık yönetimi sektörü için bir dönüm noktası olabilecektir. Şunu da eklemek gerekir ki, COVID-19'un neden olduğu küresel ekonomik yavaşlama, kitlesel işsizlik gibi sorunları çözmek üzere faizsiz finans kurumlarınca sunulan sosyal araçların sayısının artması yönünde bir etki yapmaktadır.

Yeni pazarlar tekâfül sektörü için önemli genişleme alanıdır.

Tekâfül de bir önceki yılda sınırlı büyümenin ar-

dından 2019 yılında %10'luk büyüme göstermiş ve 51 milyar ABD doları ile toplam faizsiz finansal varlıkların %2'lik bölümünü oluşturmuştur. Tekâfül sektöründe, Suudi Arabistan, İnan ve Malezya sırasıyla 17 milyar ABD doları, 14 milyar ABD doları ve 10 milyar ABD doları varlıklarıyla ilk 3 pazar olmayı sürdürürken, toplam tekâfül varlıklarının %80'ini oluşturmaktadır. Toplamda, 336 kurumun tekâfül hizmeti sunduğu sektörde, en büyük pazar konumundaki Suudi Arabistan başta olmak üzere KİK bölgesi ülkeleri 2019 yılında sektörün büyümesine en güçlü katkıyı sağlamıştır. Ancak, 2020 yılında pandemi nedeniyle kapanmalar tekâfül şirketlerinin satış ve kârlarına da olumsuz yansımıştır. Tekâfül sektörü yeni pazarlarla birlikte küresel ölçekte artan ilgi görmekte; düzenleyici mevzuat ve teşviklerde artış göze çarpmaktadır. Özellikle Sahra-altı Afrika'da, faizsiz finans varlıklarında en hızlı büyümenin izlendiği Fas ve Nijerya, tekâfül alanında da hamle yapmaktadır. Son yıllarda tekâfülde gelişme kaydeden ülkelerden biri olan Türkiye, 2019 yılında en hızlı büyüyen pazar olmuştur. 2019 yılı sonu itibarıyla, pencereler dahil 9 hizmet sağlayıcının bulunduğu Türkiye'nin toplam tekâfül varlıkları 1 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. 2022

yılı ile birlikte, tekâfül penceresi vasıtasıyla hizmet veren sigorta şirketlerine, ayrı tekâfül şirketi kurma zorunluluğunun getirilmesinin, sektöre yeni bir büyüme ivmesi kazandıracığı öngörülmektedir.

Faizsiz FinTech banka-dışı faizsiz finansal kuruluşların geniş kitlelere erişimini sağlamaktadır.

Banka-dışı faizsiz finansal kuruluşların varlıkları, %6 büyüme kaydettiği 2019 yılında 153 milyar ABD dolarına ulaşarak toplam faizsiz finansal varlıkların %5'lik kısmını oluşturmuştur. 2019'da Banka-dışı faizsiz finansal kuruluşlar açısından en hızlı büyüyen pazar, toplam varlıklarını %62 artışla 44 milyon ABD dolarına ulaştıran Maldivler olmuştur. Bu büyüme, hükümetin ve düzenleyici otoritenin, faizsiz finans sektörünü geliştirmek üzere sağladığı desteğin sonucudur. Özellikle faizsiz konut finansmanı, Maldivler perakende finansman pazarında artan taleple karşılaşmaktadır. FinTech, faizsiz finans sisteminin gelişimini hızlandırırken, özellikle Banka-dışı faizsiz finansal kuruluşlara işlemlerinde hem basitleştirme hem de yenilik sağlayarak önemli katkı sağlamaktadır. Suudi

Arabistan'da Para Otoritesi (SAMA)'nin 2019'da yerel ve uluslararası finansal inovasyon şirketlerini çekmek için yürürlüğe koyduğu yasal çerçeve, pazarı akıllı finansal merkeze dönüştürme çabalarının da önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu çerçeve dahilinde faaliyet gösteren FinTech kuruluşlarının sayısı 30'a ulaşmıştır.

Benzer şekilde, Endonezya'da 2019'da 12 tescilli platform ile faaliyet gösteren Banka-dışı faizsiz FinTech kuruluşlarının finansman tutarı bir yılda beş kat büyümeye kaydetmiştir. 2019'da 54 milyar ABD dolarına ulaştığı tahmin edilen Banka-dışı faizsiz finansal kuruluşların varlıkları ile Malezya, faizsiz FinTech için küresel bir merkez olma iddiasını ileri taşımıştır. Devletin yirmi yıldır sürdürdüğü dijital stratejisi sonucunda bugün ülkede birçok oyuncunun yer aldığı güçlü bir ekosistem oluşmuştur. 2020 yılında, dijital ekonomi, ülkenin GSY-H'sine yaklaşık %18 katkıda bulunmuştur. Malezya Menkul Kıymetler Komisyonu, Endonezya Mali Hizmetler Kurumu ile bir anlaşma imzalayarak ülkelerinde FinTech ekosistemlerini geliştirmek için işbirliğine dayalı bir çerçeve oluşturmuşlardır. Faizsiz FinTech, sistemin ana pazarları dışına da

yayılmaktadır. Örneğin Malezya merkezli faizsiz tasarruf platformu HelloGold, 2019'da ortak olduğu Afrikalı dijital finans grubu Baobab ile finansal kapsayıcılık hedefiyle Afrika kıtasının çeşitli ülkelerindeki tüketiciler için ürünler geliştirmekte; finansal hizmetlerin erişemediği kitlelere ulaşmaktadır. HelloGold 2019 yılında Tayland'da faizsiz tasarruf platformunu da lanse etmiştir.

Sukuk faizsiz finans sisteminin büyümesinde itici güçtür.

Sukuk varlıkları 3.420 ihraç işlemi sonucunda 2019 yılında %15 artışla 538 milyar ABD dolarına ulaşmış ve toplam varlıkların %19'unu oluşturmuştur. Sukuk varlıklarında ilk 3 sırayı Malezya (242 milyar ABD doları), Suudi Arabistan (118 milyar ABD doları) ve Endonezya (57 milyar ABD doları) olarak pazarın %69'unu temsil etmektedir. 2019 yılında en hızlı büyüyen pazar Brunei olmuştur. Sukuk piyasasında 2019 yılı ihraçları %30 artarak 162,1 milyar ABD doları olmuş ve çift haneli büyümesini sürdürmüştür. Malezya, Endonezya ve Suudi Arabistan'da, bütçe açıklarını finanse etmek ve likidite seviyelerini korumak hedefiyle gerçekleştirilen devlet ihraçları ilk sıradaki

yerini korumuştur. Malezya'da, Merkez Bankasının yurt içi likidite seviyelerini korumaya yönelik kısa vadeli murabaha sukuk programına yeniden başlaması, devlet sukuk piyasasında hareketlenme sağlamıştır.

COVID-19 pandemisi ve petrol fiyatlarının düşüşüne bağlı olarak 2020'nin ilk iki çeyreği, küresel piyasalarda yüksek seviyelerde oynaklık izlenmiştir. Genellikle petrol ihraç eden ülkelerin başı çektiği en büyük sukuk ihraççıları, piyasadaki türbülans nedeniyle yılın ilk çeyreğinde sukuk ihraçlarını durdurmuştur. Yılın ikinci çeyreğiyle birlikte dünyanın dört bir yanındaki devletlerin kapsamlı teşvik önlemlerini uygulamaya koyması, bütçe açıklarının şişmesiyle sonuçlanmıştır. Bazı çekirdek pazarlardaki hükümetler, yapılandırılmaları daha kolay olduğu ve daha geniş bir yatırımcı tabanına ulaşmalarına izin verdiği için sukuk yerine geleneksel tahvil ihracını tercih ederken, bazı ülkeler de bütçe açıklarını kapatmak için sukuk ihraçlarına tekrar başlamıştır. Bu ülkelerin başında 9,96 milyar ABD dolarlık ihraçla Suudi Arabistan ve 5,4 milyar ABD dolarlık ihraçla Malezya gelirken, Endonezya, Bahreyn, Dubai, Umman ve Maldivler de devlet sukuk ihraçlarının hız kazandığı pazarlar olmuştur.

2020 yılında sektörde yaşanan ilkler arasında Mısır'ın sukuk pazarına girmesi ve Qatar Islamic Bank tarafından Tayvan'daki ilk Formosa sukukunun ihracı yer almaktadır. Formosa sukuk piyasası, Tayvan'ın, yabancı ihraççıların Yeni Tayvan doları dışındaki para birimlerinde sukuk ihraç etmesine izin veren düzenlemesinin ardından 2019 yılında oluşturulmuştur. Bu enstrümanlar yerel olarak sigorta şirketlerine, bankalara ve profesyonel yatırımcılara olduğu kadar uluslararası olarak da satılabilmektedir. Tayvan'ın Formosa tahvil piyasasını sukuk enstrümanlarını içerecek şekilde genişletmesi, faizsiz bankalar da dahil olmak üzere KİK bölgesi ihraççılarının fonlarını çeşitlendirmelerine ve döviz riskini artırmadan yatırımcı havuzlarını genişletmelerine yardımcı olabilecektir. S&P verilerine göre 2020 yılı toplam sukuk ihraç tutarı 139,8 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Yeşil sukuk ve sosyal açıdan sorumlu yatırım (SRI) sukuku öne çıkmaktadır.

2019 yılında hükümetler ve şirketlerin, Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nı (SKA) destekleme çabalarının da etkisiyle, yeşil

sukuk ve sosyal açıdan sorumlu yatırım (SRI) sukuku öne çıkmıştır. Yeşil sukuk ihracı, ağırlıklı olarak Endonezya'nın ve KİK ülkelerinin ihracıyla 2019 yılında toplam 4,4 milyar ABD dolarını bulmuştur. 2019'da ilk yeşil sukukunu ihraç eden Endonezya hükümeti, ekonomi ana planında yer alan yerel altyapı projeleri için yenilikçi kaynaklarla finansman sağlama stratejisi doğrultusunda, iki adette toplam 2 milyar ABD doları tutarındaki yeşil sukuk ihracına imza atmıştır. Endonezya, sürdürülebilir kalkınma projeleri finansmanı ve COVID-19 pandemisinin etkilerini hafifletmeye yönelik olarak Haziran 2020'de 750 milyon ABD doları tutarında bir yeşil sukuk ihracı daha gerçekleştirmiştir.

İslam Kalkınma Bankası (IsDB), Aralık 2019'da, üye ülkelerin iklim değişikliği ile ilgili projelerini ve yeşil projeleri finanse etmek için 1 milyar EUR (1,17 milyar ABD \$) değerinde ilk yeşil sukukunu piyasaya sürmüştür. 2020'nin ilk yarısında IsDB, pandemiden etkilenen üye ülkeler tarafından üstlenilen çeşitli sağlık hizmetlerini ve sosyal projeleri desteklemek üzere ilk sürdürülebilirlik sukukunu ihraç etmiştir. Bu, aynı zamanda küresel sermaye piyasalarında ihraç edilen ilk AAA dereceli sürdürülebilirlik sukuku olmuştur. Yeni yükselen pazarlar Kazakistan ve Özbekistan'daki yetkili otoriteler yeşil sukuka izin verecek düzenlemeler hazırlamaktadır.

Dijitalleşme faizsiz finans siteminde gelişimi yönlendiren temel unsurlardan biridir.

Pandemi, birçok faizsiz finans kurumunu müşterilerine daha iyi hizmet verebilmek için ürünlerini dijital platformlar üzerinden sunmak üzere harekete geçirerek, teknolojik ilerleme açısından bir çığır açmıştır. FinTech, ürettiği dijital çözümlerle vazgeçilmezliğini kanıtlamıştır. 2020 yılının pandemi şartlarında, bu hizmet sağlayıcıların çoğu dijital platformlar üzerinden erişilebilen hizmetleriyle

varlıklarını pekiştirirken, teknolojik gelişmelerin katkısı sonucunda faizsiz finans sisteminin geleceğine dair önemli ipuçları vermeye başlamışlardır. Kitle Fonlaması, Blokzincir ve Kripto, Robo-Danışmanlık, Kişisel Finansal Yönetim ve Kredilendirme, faizsiz FinTech için öncelikli büyüme alanlarını oluşturmaktadır. Blokzincir uygulamaları, özellikle sukuk alanında önemli bir açılımı işaret etmektedir.

Teknoloji ve sosyal finansmandaki gelişimi en iyi şekilde ortaya koyan yeni InsurTech'ler, tekâfül sektörünü ileri taşımaktadır. Malezya'da tekâfül'ü düşük gelirlili tüketicilerce erişilebilir hale getirmek hedefiyle vakıf fonlarını yönlendirmek için blok zinciri kullanan InsurTech girişimi buna güzel bir örnektir. Malezya, mobil platformların da dahil olduğu online kanallardan ilk dijital devlet sukuk ihracını da gerçekleştirmiştir. Endonezya ise genç kuşağa hitap etmek için online kanallar üzerinden katılım sağlanabilen perakende sukuk ihracı yapmıştır. Bankalar ve tekâfül operatörleri dışındaki dijital bağı faizsiz finans kurumları da Y kuşağı yatırımcısını hedefleyen faizsiz servet yönetiminin de dahil olduğu hizmet karmasıyla Afrika ve Güneydoğu Asya'da endüstrinin gelişimini hızlandırmaktadır.

Önümüzdeki dönemde...

2019'da görülen güçlü büyümenin ardından, 2020 yılından itibaren pandeminin baskılayıcı etkileriyle hız kesen küresel faizsiz finans sisteminin, tek haneli büyümeyle 2024 yılına kadar toplam varlıklarını 3,69 trilyon ABD dolarına ulaştıracağı tahmin edilmektedir. Pandeminin gelişmiş ülkelerde 2021'in ikinci yarısından itibaren aşı- tıbbi tedavi-test kombinasyonu ile kademeli olarak kontrol altına alınacağı ve ekonomik baskıların da azalmaya başlayacağı öngörülmektedir. Yasakların azaltılmasıyla küresel talepte bir toparlanmanın olması beklenmektedir. Ayrıca merkez bankalarının faiz oranlarını düşük seviyede tutmaya ve

gerektiğinde likidite desteği vermeye devam edeceği tahmin edilmektedir. Tüm olumsuz etkilerine rağmen, pandemi faizsiz finans sisteminin bazı alanlarında büyümeyle birlikte yeni açılımlar sunmaktadır. Farklı ülkelerdeki otoriteler pandeminin ekonomik etkisini azaltmak için faizsiz finansla yönelmektedir. Önümüzdeki dönemde, sukuk ve faizsiz fonların en güçlü büyüme sergileyen alanlar olmayı sürdüreceği öngörülmektedir.

Pandemi sürecinde, sürdürülebilirlik daha da önem kazanırken, kitlesel işsizlik gibi sosyal sorunları hedefleyen ÇSY bazlı faizsiz yatırım araçları benzeri yeni ürünlerin geliştirilmesi konusunda pazarda güçlü bir eğilim görülmektedir. Sosyal ihtiyaçlara odaklı yenilikçi araçlar, ÇSY hedefleri olan yerli veya yabancı yatırımcılara hitap edebilmektedir. Bu araçlar aynı zamanda pandeminin, faizsiz finansın ÇSY'nin ve İslam Hukukunun amaçlarının (Maqasid) sosyal yönünü ortaya çıkarmak için bir fırsat sunduğunu göstermektedir. Yeşil sukuk, birçok çekirdek faizsiz finans pazarında başlayan enerji dönüşümü nedeniyle önemli bir fırsat alanıdır. Salgından kaynaklanan sosyal sorunların üstesinden gelmeyi amaçlayan sosyal amaçlı sukuk ihraçları ve yeşil sukuk konusunda hareketlenme, faizsiz finans gündeminin öne çıkan konularından olacaktır. Kapsayıcı standardizasyon, faizsiz finansın gelişimi açısından iyileşme kaydedilmesi gereken önemli alanlardan biri olmayı sürdürmektedir.

Dubai Islamic Economy Development Center (DIE-DC), 2020 yılında İslam Kalkınma Bankası, Birleşik Arap Emirlikleri Maliye Bakanlığı ve diğer birkaç danışmanla birlikte, faizsiz finans sistemindeki standardizasyon ve uyum eksikliğini gidermek üzere küresel bazda yasal ve düzenleyici bir çerçeve projesine başlamıştır. Projenin belirtilen hedefleri arasında faizsiz finans için küresel bir yasal referans sağlamak, ürün sunumları ve uygulamalarındaki bölgesel farklılıkları azaltmak,

ilgili tüm taraflara yasal koruma sağlamak ve uluslararası bir anlaşmazlık çözümü çerçevesi geliştirmek yer almaktadır.

Projenin çıktıları, ihraççılara faizsiz finans piyasasına ulaşmak için daha hızlı ve daha gelişmiş süreçler sunarken, yatırımcılara sukukta temerrüt durumunun çözümünde netlik sağlayabilecektir. Genel olarak faizsiz finans sistemi; bankacılık, tekâfül ve sermaye piyasası faaliyetleri de dahil olmak üzere tüm bileşenlerinin daha fazla entegrasyonundan faydalanabilecektir. Sağlanan iyileşmeler, faizsiz finans sözleşmelerinin karmaşıklığından kaynaklanan riskleri azaltırken; yeni büyüme fırsatları ortaya çıkaracak ve sektörü yeni oyuncular için daha çekici hale getirebilecektir.

Piyasa koşullarının, rekor düşük faiz oranları ve bol likidite ile 2021 boyunca canlı kalacağını tahmin eden S&P Global Ratings, Malezya, Endonezya ve Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ülkelerinde sukuk ihraçlarındaki toparlanma sayesinde, yaklaşık 140 milyar - 155 milyar ABD doları bandında toplam sukuk ihracına ulaşılacağını öngörmektedir. Pandemi süreciyle belirginleşen faizsiz finans sistemin sosyal rolü ile ilgili fırsatlar, gelişimde önemli bir eşik teşkil etmektedir. Son birkaç yılda, vakıf, sadaka ve zekat gibi İslami sosyal finans çözümleri sunan FinTech şirketlerinin sayısındaki istikrarlı artış da göz önüne alındığında, bu ürünlerin sistem için önemli bir kaldıraç olacağı değerlendirilmektedir.

Kaynaklar

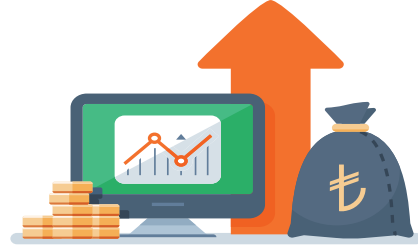
ICD – REFINITIV, 2020, Islamic Finance Development Report 2020
 Islamic Finance News, 2020, IFN Annual Guide 2021
 Islamic Financial Services Board, 2020, Islamic Financial Services Industry Stability Report 2020
 REFINITIV, 2020, Sukuk Bulletin Q 3 2020
 S&P Global, 12 Ocak 2021, Global Sukuk Issuance Is Set To Increase In 2021

KATILIM BANKACILIĞI SEKTÖRÜ

Mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının yanında üçüncü bir bankacılık yaklaşımı olan katılım bankacılığının temeli, mevduat yerine fon toplamaya ve toplanan bu fonların değerlendirilmesine dayanmaktadır.

İlk faizsiz banka uygulaması olarak 1963 yılında Mısır'da Mith Gamr ismi ile bir kasabada sosyal bankacılık tarzında faizsiz kredi sağlayan bir banka kurulmuştur. Bu girişime Ahmed en-Neccar öncülük etmiştir. İlk ticari faizsiz banka Dubai İslam Bankası 1975'te kurulmuştur. Yine bu çerçevede 1975 yılında merkezi Cidde'de olan İslam Kalkınma Bankası kurulmuştur. Ülkemizde ve dünyada bugünkü bankaları andıran ilk kredi müesseseleri sarraflar ve sandıklardır.

Türk finans sistemindeki ilk katılım bankacılığı uygulaması, 1985 yılında Özel Finans Kurumları (ÖFK)'nin kurulmasıyla başlamıştır. 01.11.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5411 sayılı Bankacılık Kanunu düzenlemeleriyle bu kurumların faaliyetlerine banka statüsü kazandırılmıştır. "Katılım bankaları" söz konusu kanunun 3'üncü maddesine göre özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullanılmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye'deki şubelerini ifade etmektedir. Faaliyetlerini aynı tarihten itibaren Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu denetiminde sürdüren katılım bankaları nezdindeki hesaplar da diğer mevduat bankaları gibi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) güvencesine alınmıştır. Katılım bankacılığı, tasarruflarını faizsiz esasa göre değerlendirmek isteyen tasarruf sahipleri ile finansman ihtiyaçlarını yine aynı esasa göre sağlamak isteyen iş sahipleri ve girişimciler arasında köprü vazifesi görmektedir. Katılım bankaları, mali sektörde faaliyet gösteren, reel ekonomiyi finanse eden ve bankacılık hizmetleri sunan

bankalardır. Tasarruf sahiplerinden topladıkları fonları, faizsiz finansman prensipleri dahilinde ticaret ve sanayide değerlendirerek, oluşan kâr veya zararı tasarruf sahipleriyle paylaşan söz konusu bankaların isimlerindeki "katılım" sözcüğü, yapılan bankacılık türünün kâr ve zarara katılma prensibine dayalı bir bankacılık olduğunu ifade etmektedir. TL, USD ve EURO bazında vadeli hesaplarda toplanan fonlar, kurumsal finansman desteği, bireysel finansman desteği, finansal kiralama ve kâr/zarar ortaklığı yöntemleriyle değerlendirilmektedir.

Ticaretin ve sanayinin ihtiyaç duyduğu hammadde, emtia, gayrimenkul, makine ve teçhizatın temini, katılım bankacılığı prensiplerine uygun olarak, mal alım satımının finansmanı yoluyla sağlanmaktadır. Katılım bankacılığı, hem ülkedeki âtil kaynakların ekonomiye kazandırılmasını sağlamakta hem de bankacılığın asli görevi olan fon toplama ve kullandırma işlevlerinde geliştirdiği yeni ürünlerle sektöre çeşitlilik ve derinlik katmaktadır. Fon toplamada kâr ve zarara katılma yöntemi bilançonun pasif tarafında yönetime esneklik kazandırırken, aktif tarafında ise finansmanın mutlaka bir proje veya satın alma işlemi ile ilişkilendirilmesi, fonun belge karşılığında kullanılması ve geri ödemelerin müşterilerin nakit akımına göre belirlenmesi gibi kurallarla emniyetli bir yapının oluşmasını sağlamaktadır. Türk bankacılık sisteminde alternatif değil sistemi tamamlayıcı bir nitelik taşıyan katılım bankaları, tüketicilere farklı finansal araçlar aracılığıyla hizmet vererek reel ekonomiyi finanse etmektedirler.

SAYILARLA KATILIM BANKALARI

Türkiye'de 2020 yıl sonu itibarıyla faaliyet gösteren katılım bankası sayısı 6 olmuştur. Bu bankalar, kuruluş tarihine göre sırasıyla Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Ziraat Katılım, Vakıf Katılım ve Emlak Katılım'dır. 2020 yılsonu rakamlarına göre

Türkiye'de faaliyet gösteren 6 katılım bankasının yurt içi ve yurt dışı toplam şube sayısı 1.255'tir. Katılım bankalarının şube sayısı, bankacılık sektörü toplam şube ağının %10'undan fazlasını oluşturmaktadır. 2020 yılsonu itibarıyla katılım bankalarının toplam çalışan sayısı bir önceki yıla göre %5 oranında artarak 16.849 kişi olmuştur.

KATILIM BANKALARI ŞUBE VE PERSONEL SAYISI GELİŞİMİ (2011-2020)

Yıllar	Şube Sayısı	Büyüme (%)	Personel Sayısı	Büyüme (%)
2011	685	13	13.851	9
2012	828	21	15.356	11
2013	966	17	16.763	9
2014	990	2	16.270	(3,1)
2015	1.080	9	16.554	1,7
2016	959	(11,2)	14.467	(12,6)
2017	1.032	8	15.029	3,9
2018	1.122	8,7	15.654	4,2
2019	1.179	5,1	16.040	2,5
2020	1.255	6,4	16.849	5,0

Kaynak: BDDK

MEVCUT 6 KATILIM BANKASI'NİN İNTERNET BANKACILIĞI VERİLERİ

	2020
Aktif Müşteri (adet)	489.056
İşlem Hacmi (Milyon TL)	519.870

MEVCUT 6 KATILIM BANKASI'NİN MOBİL BANKACILIK VERİLERİ

	2020
Aktif Müşteri (adet)	3.052.910
İşlem Hacmi (Milyon TL)	1.197.791

MEVCUT 6 KATILIM BANKASI'NIN ALTERNATİF DAĞITIM KANALLARI VERİLERİ

Ürün/Hizmet (adet)	2018	2019	2020
ATM	1.922	2.082	2.296
POS	100.893	108.401	114.841
Banka Kartı	4.669.097	5.374.646	4.230.815
Kredi Kartı	1.071.810	1.378.125	1.241.894

Türkiye Katılım Bankacılığı sektörü, 2020 yılında da büyümeye ve gelişmeye devam etmiştir.

Kâr/zarara katılma esasına dayalı olarak çalışan katılım bankaları, bu sistemin ve sağlıklı fon kullandırma yöntemlerinin doğal bir sonucu olarak yaşanan mali ve ekonomik krizlerden daha az etkilenen bir yapıya sahiptirler. Reel ekonomiye bağlı ticaret, ortaklık ve risk paylaşımı gibi esasları bünyesinde barındıran katılım bankacılığı sistemi, giderek artan dijitalleşme özelliğiyle her yaş ve her segmentten yatırımcıya hitap eden bir konuma gelmiş durumdadır.

Türk ekonomisine çok yönlü katkıda bulunan katılım bankaları, mali sistemden yeterince finansman desteği alamayan birçok küçük ve orta ölçekli işletmeye, finansal kiralama ve diğer yön-

temlerle uygun koşullarda yatırım malları temin ederek üretimin ve istihdamın artışında önemli rol oynamaktadırlar. Katılım bankaları ayrıca kaynaklarının bir kısmını başta ihracat olmak üzere döviz kazandırıcı hizmetlerin finansmanına yönlendirerek ülkemize döviz girdisi sağlamakta ve dış ticaretin gelişmesine destek olmaktadır. Katılım bankalarının bir diğer önemli özelliği de uyguladıkları finansman teknikleri ile ülkemizde önemli bir sorun olan kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasında oynadıkları roldür. Türkiye'de faaliyet gösteren 6 katılım bankasının konsolide olmayan toplam aktif büyüklüğü 2020 yılında bir önceki yıla göre %53,7 artışla 437,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Katılım bankalarının net dönem kârı, 2019'da elde edilen 2,4 milyar TL'den %52,4 oranında artarak 2020 yılında 3,7 milyar TL'ye çıkmıştır. Özkaynak toplamı ise %26,8'lik artışla 27,6 milyar TL'ye yükselmiştir.

KATILIM BANKALARININ BAŞLICA GÖSTERGELERİ (MİLYON TL)

	2019	2020	Değişim %
Toplanan Fonlar	215.983	322.017	49,1
Toplanan Fonlar TL	91.145	102.620	12,6
Toplanan Fonlar YP	106.533	149.513	40,3
Kıymetli Madenler YP	18.305	69.884	281,8
Kullandırılan Fonlar	149.475	240.133	60,7
Toplam Aktifler	284.450	437.092	53,7
Özkaynaklar	21.762	27.603	26,8
Net Kâr	2.438	3.716	52,4

Kaynak: BDDK

KATILIM BANKALARININ AKTİF GELİŞİMİ VE SEKTÖR İÇİNDEKİ PAYI (MİLYON TL, 2016-2020)

	Toplam Aktifler	Değişim %	Sektörel Pay %
2016	132.874	10,5	4,9
2017	160.136	20,5	4,9
2018	206.806	29,1	5,3
2019	284.459	37,5	6,3
2020	437.119	53,7	7,2

Kaynak: TKBB, BDDK

Katılım bankaları arasında 2020 yılında en yüksek net kârı 1.400,3 milyon TL ile Kuveyt Türk elde etmiştir. Net kârda Kuveyt Türk'ü 675,7 milyon TL ile Türkiye Finans Katılım Bankası, 666,9 milyon TL ile Vakıf Katılım, 638,6 milyon TL ile Ziraat Katılım, 254,7 milyon TL ile Albaraka Türk ve 80,6 milyon TL ile Emlak Katılım izlemiştir.

Net kârını 2019 sonuna göre en çok artıran banka ise Albaraka Türk olmuştur. Kâr artışı %301,6 gibi çok yüksek bir oran olan Albaraka Türk'ü %105,3

ile Vakıf Katılım takip etmiştir. 2020 yılında Kuveyt Türk, 152,3 milyar TL ile Türkiye'nin en büyük aktif toplamına sahip katılım bankası olurken, bu bankayı 81,4 milyar TL ile Türkiye Finans Katılım ve 69,3 milyar TL ile Albaraka Türk izlemiştir.

Ziraat Katılım, Vakıf Katılım ve Emlak Katılım'ın aktif büyüklükleri sırasıyla 60,2 milyar TL, 53,2 milyar TL ve 20,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Katılım bankaları, "Murabaha" finansmanında önemli roller üstlenmektedirler. Katılım bankaları,

geniş bir potansiyele sahip olan Körfez sermayesinin Türkiye'ye çekilmesine giderek artan bir oranda katkı sunmaktadırlar. Katılım bankaları da uluslararası piyasalardan uygun maliyet ve vadelerle temin ettikleri çeşitli yapılandırılmış finansman ürünleri miktarını her geçen gün artırmakta ve bu

ürünleri müşterilerinin rekabet avantajı sağlayacağı fon kullandırmalarına dönüştürmektedirler. Özellikle Körfez bölgesinden sendikasyon yoluyla sağlanan ve gün geçtikçe yaygınlaşan "Murabaha" finansmanında katılım bankaları önemli rol almaktadırlar.

2012-2020 MART ARASI TOPLAM SUKUK İHRAÇLARI

	Yurt İçi (milyar TL)	Yurt Dışı (milyar ABD doları)
Katılım Bankaları	129	4

Kaynak: TKBB

Katılım bankaları ekonominin belkemiğini oluşturan KOBİ'lerin yanında olmaya devam etmektedir.

Türkiye ekonomisinin sürdürülebilir büyümesi ve sağlam bir tabanda genişlemesi hedefleri doğrultusunda bir politika izleyen katılım bankaları,

özellikle KOBİ'lerin ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda finansman sağlamayı 2020 yılında da sürdürmüşlerdir. Katılım bankalarının toplam KOBİ Finansmanı hacmi, 2019 yılındaki 39.551 milyon TL'den 2020 yılında 71.155 milyon TL'ye çıkarak %79,9'luk bir artış kaydetmiştir.

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE KATILIM BANKACILIĞI

2020 yılında elde edilen performans sonuçları, pandemi sürecinin katılım bankacılığının rakamlarına olumsuz bir yansımaya bulunmadığını göstermektedir. Yıl sonu itibarıyla %50'nin üzerinde büyüme sağlanan sektörün bu büyümesinde gelişen dijital teknolojilerin sayesinde hayata geçirilen ürün ve hizmetlerin büyük etkisi bulunmaktadır.

Sektör temsilcisi bankaların geliştirdiği ürün ve hizmetler ile yürüttükleri projeler, banka müşterilerine şubeye gitmeden işlemlerini kolayca yapma imkanı tanıyarak daha fazla kişinin katılım bankacılığını tercih etmesini sağlamaktadır. Katılım bankacılığı temsilcisi 6 bankanın kullandığı yenilikler arasında; "internet bankacılığı, mobil bankacılık, telefon bankacılığı, ATM bankacılığı, yerinde finansman, kağıtsız bankacılık, kurye hiz-

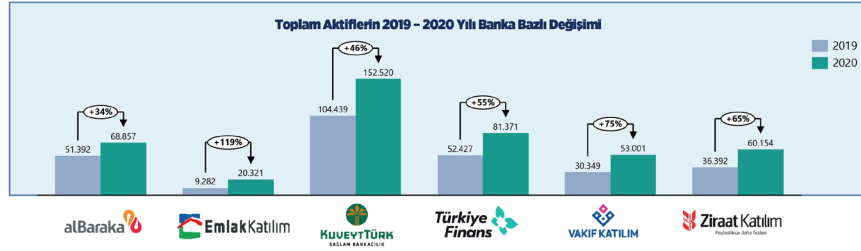
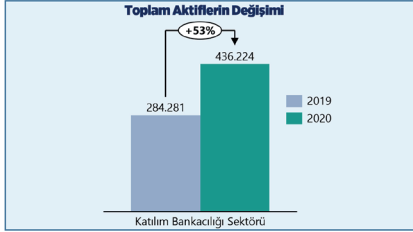
meti, masrafsız bankacılık, QR kodla para çekme/yatırma" gibi yenilikler yer almaktadır. Bu süreçte bankacılık faaliyetlerinin eksiksiz şekilde yerine getirilmesine öncelik veren katılım bankaları, şubelerde de çalışanlarının ve müşterilerinin güvenliğine yönelik önlemleri almaktadırlar. Salgın dönemindeki en önemli yenilik görüntülü görüşmeyle uzaktan müşteri olma döneminin 1 Mayıs 2021 tarihiyle başlamasıdır. Ayrıca katılım bankalarının bazıları çiftçilere, bazıları ise sağlık çalışanlarına yönelik kampanyalar yapmışlardır.

Katılım bankaları, "Ekonomik İstikrar Kalkanı" paketi kapsamında müşterilerinin ve iş dünyasının yaşayacağı hasarı en aza indirmek üzere, katılım bankacılığı ilke ve standartları ile banka kaynakları ve kararları çerçevesinde ekonomik destek uygulamayı önümüzdeki dönemde de sürdüreceklidir.

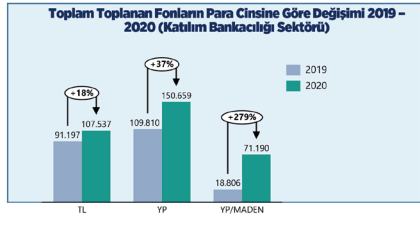
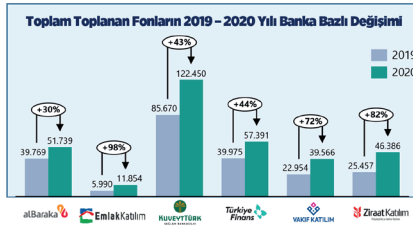
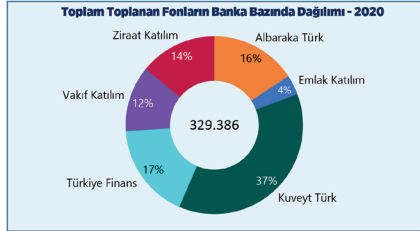
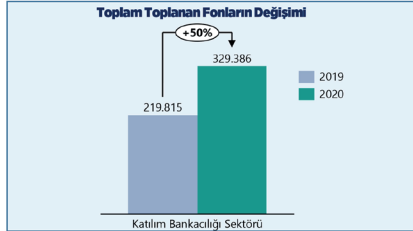
SEKTÖR FİNANSAL PERFORMANSI

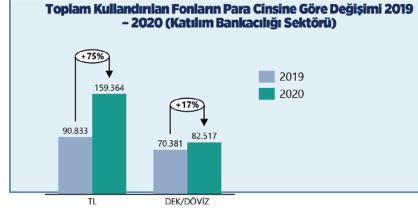
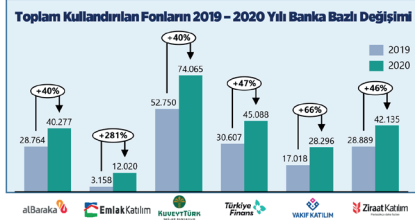
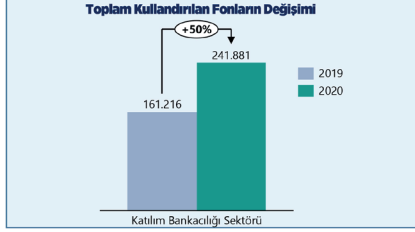
AKTİFLERİN 2019 – 2020 YILI BANKA BAZLI MUKAYESESİ (MİLYON TL)

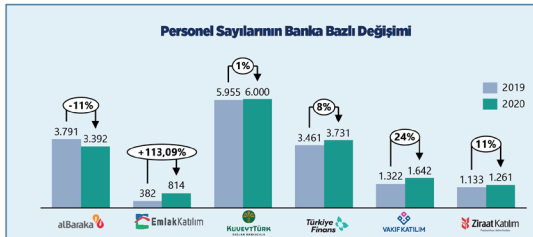
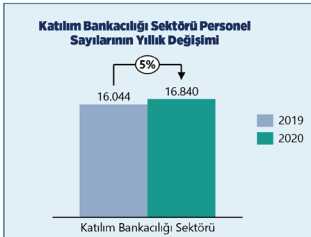
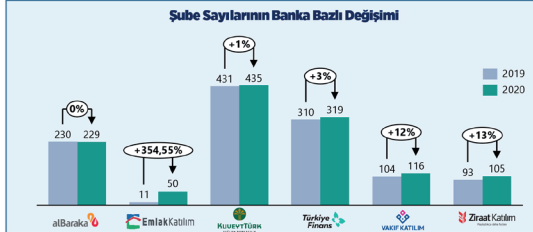
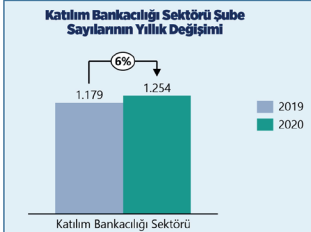
TOPLANAN FONLARIN 2019-2020 YILI BANKA BAZLI MUKAYESESİ (MİLYON TL)

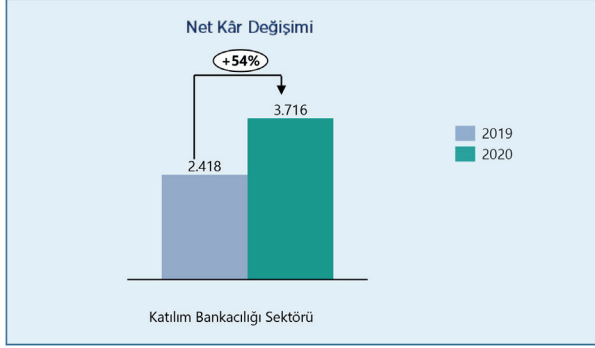
KULLANDIRILAN FONLARIN 2019-2020 YILI BANKA BAZLI MUKAYESESİ (MİLYON TL)

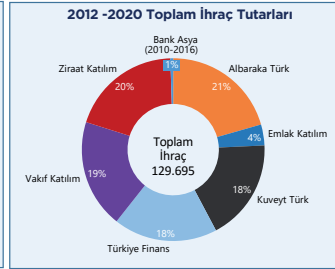
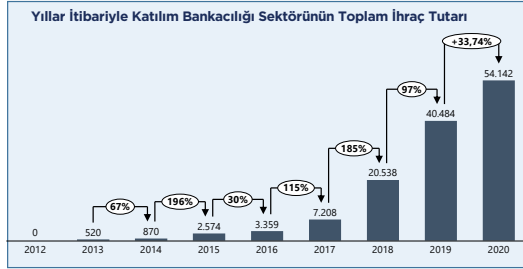
ŞUBE VE PERSONEL SAYILARI 2019 - 2020 MUKAYESESİ

NET KAR 2019-2020 YILI MUKAYESESİ (MİLYON TL)

KATILIM BANKALARININ SUKUK İHRAÇ HACİMLERİ (MİLYON TL)

SIKÇA SORULAN SORULAR

Nasıl katılım bankası müşterisi olabilirim?

Görüntülü görüşme yoluyla ya da şubelerden herhangi birini ziyaret ederek katılım bankası müşterisi olabilirsiniz.

Kimler görüntülü görüşme ile müşteri olabilir?

- Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı;
- 18 yaşını doldurmuş,
- Türkiye'de ikamet eden
- Çipli kimlik kartına sahip herkes aşağıdaki adımları tamamlayarak hemen müşteri olabilir.

Hangi kimlikle hesap açılabilir?

Görüntülü görüşme ile hesap açmak için yeni TC Kimlik kartına (çipli) sahip olmanız gerekmektedir.

Hangi telefon modelleri ile başvuru yapabilirim?

NFC özelliği olan tüm akıllı telefonlar ile başvuru yapabilirsiniz. Android telefonlarla beraber IOS 13 ve üzeri işletim sistemine sahip telefonlarla başvurunuzu gerçekleştirebilirsiniz. (Iphone 6, Iphone 6+, Iphone 6S, Iphone 6S+, Iphone SE hariçtir.)

Katılım bankasında cari hesap açmak için hangi belgelere ihtiyacım var?

T.C. Vatandaşı ve Yurt İçi Yerleşik:

- T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport
- Adres teyit belgesi (yerleşim yeri belgesi, son 3 aya ilişkin abonelik gerektiren bir fatura örneği, bir kamu kurumu tarafından verilen belge)

Yabancı Uyruklu ve Yurt İçi Yerleşik:

- Pasaport veya ikamet tezkeresi
- Yabancı Kimlik Numarası
- Adres teyit belgesi (ikamet tezkeresi, son 3 aya ilişkin abonelik gerektiren bir fatura örneği)

Katılım bankası Cari Hesabımla hangi işlemleri gerçekleştirebilirim?

- Para transferleri
- Çek karnesi işlemleri
- Kredi ve kredi kartı ödemeleri
- Bağış, aidat, kira ödemeleri
- Fatura ve SGK prim ödemeleri
- Çek ve senet tahsilatları
- Döviz ve kıymetli maden işlemleri
- İleri vadeli para transferleri, düzenli ödeme talimatları ile döviz ve altın alım satım talimatları

Faydalı Linkler

İslam Kalkınma Bankası
(IDB)

Bankacılık Düzenleme ve
Denetleme Kurumu (BDDK)

Borsa İstanbul

Uluslararası İslami Finansal Piyasa
(IIFM)

Malezya İslami Bankalar
Birliği (AIBIM)

İslami Bankacılık ve Finansal
Kurumlar Genel Konseyi (CIBAFI)

İslami Finansal Kuruluşlar
Muhasebe ve Denetim Kurumu
(AAOIFI)

İslami Finansal Hizmetler Kurumu
(IFSB)

Faydalı Linkler

**TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI**

T.C. Merkez Bankası
Katılım Bankacılığı Müdürlüğü

**T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI
FINANS OFİSİ**

T.C. Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi
Katılım Finans Daire Başkanlığı

Kısaltmalar:

BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
TKBB	Türkiye Katılım Bankaları Birliği
AAOIFI	Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions
IDB	Islamic Development Bank
IIFM	International Islamic Financial Market
IIFA	International Islamic Fiqh Academy

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Türkiye'de faaliyet gösteren katılım bankalarının genel müdürlük iletişim bilgileri aşağıda sunulmuştur.

Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.

Genel Müdürlük

Saray Mahallesi,
Dr. Adnan Büyükdeniz Cad. No:6
34768 Ümraniye/İSTANBUL
Tel: (216) 666 01 01
Faks: (216) 666 16 00
www.albaraka.com.tr

Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.

Genel Müdürlük

Barbaros Mahallesi, Begonya Sok. No:9/A1
34746 Ataşehir/İSTANBUL
Tel: (216) 266 26 26
Faks: (216) 275 25 25
www.emlakkatilim.com.tr

Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.

Genel Müdürlük

Büyükdere Cad. No:129/1
34394 Esentepe-Şişli/İSTANBUL
Tel: (212) 354 11 11
Faks: (212) 354 12 12
www.kuveytturk.com.tr

Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.

Genel Müdürlük

Saray Mahallesi, Sokullu Caddesi No:6
Ümraniye/İSTANBUL
Tel: (216) 676 20 00
www.turkiyefinans.com.tr

Vakıf Katılım Bankası A.Ş.

Genel Müdürlük

Saray Mahallesi,
Dr. Adnan Büyükdeniz Cad. No:10
Ümraniye/İSTANBUL
Tel: (216) 800 55 55
Faks: (216) 800 55 56
www.vakifkatilim.com.tr

Ziraat Katılım Bankası A.Ş.

Genel Müdürlük

Hobyar Mahallesi, Şeyhulislam
Hayri Efendi Caddesi No:12
34112 Bahçekapı-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 404 10 00
Faks: (212) 404 10 99
www.ziraatkatilim.com.tr

Katılım Finans web sitesinde blogger olmak ister misiniz?

Would you like to be a blogger
on the Katılım Finans website?

Lisans, yüksek lisans, doktora öğrencilerinin
ve akademisyenlerin yanı sıra katılım
bankacılığı sektöründe çalışan veya sektöre
ilgi duyan herkesin başvurularını bekliyoruz.

Anyone who is working in a participation
bank or interested in the sector as well as
undergraduate, graduate, doctorate students and
academicians can apply!

katılımfinans

TKBB TÜRKİYE
KATILIM
BANKALARI
BİRLİĞİ

TÜRKİYE'DE KATILIM BANKACILIĞI EL KİTABI

2021

